Valiokunnan lausunto LiVL 26/2017 vp– U 59/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (datan vapaa liikkuvuus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (datan vapaa liikkuvuus) (U 59/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ylitarkastaja Tuomas Kaivola, liikenne- ja viestintäministeriö
- päällikkö Jukka-Pekka Juutinen, Viestintävirasto
- lakimies Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteista muiden kuin henkilötiedon vapaalle liikkuvuudelle Euroopan unionissa 13.9.2017 (COM(2017) 495 final). Ehdotus on uutta sääntelyä, ja se kuuluu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan: digitalisaation myötä datan hyödyntämisestä on tullut olennainen osa taloudellista toimintaa. Datalla tarkoitetaan ehdotuksessa muita tietoja kuin yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja henkilötietoja. Henkilötietojen vapaata liikkuvuutta koskee jo henkilötietodirektiivi (95/46/EY) sekä sen toukokuussa 2018 korvaava yleinen tietosuoja-asetus (679/2016).

Ehdotuksen tavoitteena on ensinnäkin poistaa datan vapaan liikkuvuuden esteet Euroopan unionissa, jotta datan hyödyntämistä voidaan tehostaa ja sisämarkkinoiden toimintaa ja läpinäkyvyyttä parantaa. Ehdotuksen tavoitteena on toiseksi helpottaa ammattikäyttäjien mahdollisuutta siirtää dataansa yhden palveluntarjoajan järjestelmästä toiseen. Ehdotuksen tavoitteena on kolmanneksi lisätä varmuutta datan saatavuuteen viranomaistoimintaa varten tilanteessa, jossa dataa säilytetään toisen jäsenvaltion alueella.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 26/2017 vp

Valtioneuvoston kanta

Asetuksen sääntely on luonteeltaan ylätasoista ja uutena sääntelynä sen sisältöön ja soveltamisalaan sekä käytännön vaikutuksiin liittyy vielä epäselvyyksiä. Tämän takia yksityiskohtaisia kantoja ei voida vielä määritellä.

Valtioneuvosto kuitenkin kannattaa datan vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla sekä perusteettomien sijaintirajoitusten poistamista. Kaiken uuden sääntelyn tulee kuitenkin olla mahdollisimman kevyttä, selkeää suhteessa olemassa olevaan sääntelyyn ja sen on tuotettava mahdollisimman paljon lisäarvoa nykytilan ja asetettujen tavoitteiden osalta. Valtioneuvosto katsoo, että sääntelyn tulisi olla kevyttä myös datan vapaan liikkuvuuden hallinnoinnin osalta. Erityisesti ehdotuksessa on kiinnitettävä huomiota selkeyteen suhteessa unionin uudistuvaan henkilötietojen suojaa ja tietoturvaa koskevaan sääntelyyn.

Valtioneuvosto katsoo, että datan vapaan liikkuvuuden osalta periaatetason sääntely on riittävää, sillä ehdotetulla sääntelyllä on ennen kaikkea periaatteellinen ja oikeusvarmuutta lisäävä merkitys. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tarpeellisena, että datan vapaan liikkuvuuden periaatteesta voidaan poiketa yleisen turvallisuuden perusteella.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että datan saatavuuteen viranomaistoimintaa varten kiinnitetään huomiota. Koska viranomaisyhteistyöstä on jo erityissääntelyä, valtioneuvosto katsoo, ettei nyt ehdotettavan sääntelyn tule muodostua liian raskaaksi suhteessa järjestelmän hyötyihin.

Valtioneuvosto pitää datatalouden kehittymisen ja datan vapaan liikkuvuuden tavoitteen saavuttamisen kannalta tärkeänä sitä, että datan siirtämiseen järjestelmästä toiseen kiinnitetään huomiota. Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että siirtämistä pystyttäisiin ensisijassa parantamaan palveluntarjoajien omilla toimilla. Itsesääntelyn toteuttaminen tehokkaasti asetetussa aikataulussa voi kuitenkin osoittautua haastavaksi soveltamisalan ja toimijakentän laajuuden takia. Datatalouden kannalta on kuitenkin tärkeää, että yhteentoimivuus saadaan nopeasti toteutettua ja järjestelmiä kehitettyä toimittajakohtaisista suljetuista järjestelmistä avoimeen suuntaan. Näin ollen tarvittaessa on arvioitava toimenpiteiden tarvetta esimerkiksi yhteentoimivuuden osalta.

Euroopan datavetoisen talouden rakentamisen ja digitaalisten sisämarkkinoiden mahdollisuudet liittyvät ennen kaikkea datan hyödyntämisen edistämiseen. Ehdotetut toimenpiteet edistävät tätä kokonaistavoitetta vain rajallisesti, sillä datatalouden arvoketjujen lisäarvon kannalta datan vapaan sijainnin lisäksi on tärkeää varmistaa datan saatavuus, siirrettävyys ja yhteentoimivuus kehittyvissä digitaalisissa palveluissa ja toimintamalleissa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää asetusehdotusta oikeansuuntaisena. On hyvä, että datan vapaasta liikkuvuudesta säännellään, ja jatkossa on syytä pyrkiä parantamaan datan vapaata liikkuvuutta. Valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös datan saatavuuteen, siirrettävyyteen ja yhteentoimivuuteen kehittyvissä digitaalisissa palveluissa ja toimintamalleissa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että tämän lisäksi otetaan huomioon tietoturvallisuus ja yleisen turvallisuuden asettamat rajoitteet.

Valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana. Valiokunta kiinnittää myös huomiota sääntelyn selkeyteen ja toteaa, että esityksessä olevat epäselvyydet on syytä jatkokäsittelyssä selkeyttää.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 17.11.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker